

**“La meva obsessió
és fer el que calgui
per contar millor
les històries”**

JORDI PLAY

Joan Carreras (Barcelona, 1962) és un home feliç. Un quart de segle després d'iniciar la seua carrera literària, la novel·la 'L'àguila negra' (Proa, 2015) apareix amb l'aval d'haver guanyat el Sant Jordi 2014. Història amb molta càrrega psicològica que és també el retrat d'una societat.

Trobem el forat per a l'entrevista un matí al centre de Barcelona, abans d'una de les seues classes de periodisme digital a la Facultat de Comunicació de Blanquerna i enmig de la intensa promoció d'una novel·la que agafa el títol d'una coneguda cançó de Maria del Mar bonet i que li ha valgut un guardó central de la literatura catalana.

—**Quan la gent arreplega premis com el Sant Jordi sol estar molt continguda, té un cert pudor a l'hora d'expressar l'alegria. Joan Carreras estava exultant, fou un lliurament molt espontani i sincer.**

—Sincer sí, espontani no. Feia molts dies que estava contingut, perquè no l'hi podia dir a ningú. Pensa que vaig trucar al meu pare el mateix dia de l'acte de lliurament, a la tarda. I als meus fills també. Però no era espontani: crec que no ets un bon professional si tens un acte de comunicació amb més de 1.000 persones al davant i una televisió en directe i no te'l prepares.

—**No em referia al discurs.**

—Sí que havia decidit mostrar un entusiasme autèntic, en el sentit de ser sincer. Hòstia, és que si et presentes al Sant Jordi per primera vegada, que és el premi més important que hi ha al país, i tens la fortuna que el guanyes, si et fas el desmenjat ets un *capullo* integral. No haver-t'hi presentat! És diferent que et facin un reconeixement i siguis una persona que ha estat tota la vida amagada, o no et fan fotografies, o no parles amb els mitjans, i decideixes no anar-hi, això és coherent amb una trajectòria. Però jo això no ho he fet mai. I al cap de 25 anys de publicar llibres, et presentes a un premi molt important de novel·la, que és el que tu fas, i estic encantat de la vida. I això no vol dir que sigui idiota, toco de peus a terra: hi ha una part que té a veure amb la meua determinació. Si no

em presento, no guanyo. El jurat podia haver triat una altra obra, hi ha un punt de sort, sóc conscient que això també hi és. Però, quan guanyes, és igual si hi ha hagut sort, el que has de fer és gaudir del premi, que és el que vaig fer aquell dia. Un guardó que, a més, em dona l'oportunitat de parlar del llibre amb molta gent. Jo explico històries. I si hi ha gent que m'ajuda a explicar aquestes històries, com vosaltres, encantat de la vida.

—**Vostè conta històries. I fins i tot va aprofitar la nit de Santa Llúcia per contar-ne una: va anar de petit amb el seu pare als premis i va decidir no tornar-hi fins a guanyar el Sant Jordi. Quina edat tenia?**

—Hi ha gent que pensa que va quedar una mica arrogant, jo penso que no. De via ser l'any 1983, jo era molt jove. La idea és que em sembla brutal que hi hagi gent en un país que paga entrada per veure uns premis i un espectacle, això és extraordinari. Però jo em dedicava a escriure històries des dels 7 anys. I llavors vaig pensar: amb tots els meus respectes, però jo no vull ser públic, jo vull ser allà dalt, si em premien ja tornaré. És una cosa d'aquelles que dius i després te n'oblides, però mai no hi havia tornat. I vaig pensar que si mai ho podia explicar era aquella nit. Però ho estic tornant a contar molt sovint, així que no m'ho pregunteu mai més.

—**Anem al llibre, doncs. Vostè ha dit que volia contar la història com-**

“Els personatges de la novel·la són la gent normal que ha fabricat el país que tenim ara”

pleta d'una persona. I després, donar una visió de la gent que havia tingut una vida no massa èpica durant el franquisme. La novel·la no dona una dimensió èpica, però sí en conté una de tràgica.

—Per una banda, volia contar la història d'una persona de dalt a baix. En tenia moltes ganes i no ho havia fet mai, però això és poc rellevant, perquè podia haver fet un llibre amb aquest repte que no tingués cap interès o podia fer un llibre que crec que agradarà. Vostè per què ha fet això? Doncs miri, és igual, l'important és com ha sortit. Pel que fa a la dimensió no heroica, ja s'ha fet, se n'ha parlat moltes vegades. I, a més, això ho he viscut, formo part del grup de famílies, que en són milers, no és un grup exclusiu, que van estar compromeses en un moment donat. M'interessava contar unes altres coses que, em sembla, connecten amb el lector: els personatges són la gent normal que han fabricat el país que tenim ara. Un país molt acomodaticí però que entre 2006 i 2010 fa un tomb...

—**Per dir-ho així, entre els molts manifestants de les darreres diades de l'11-S hi havia milers de persones que durant el franquisme no alçaren la veu.**

—Ni durant la Transició, perquè tenien unes altres coses a fer, estaven ocupats a viure, com el meu Marià Solvell, la Teresa, l'Anna Maria... M'interessava parlar de gent normal a la qual li passen coses normals. També d'extraordinàries, perquè si no la història no tindria la potència que té.

—**Sense la dimensió tràgica no hi ha història.**

—Sí. M'interessava parlar de la joventut, la vellesa... Hi passen coses, però no hi ha una revolució. I em penso que el colp d'Estat del 23-F ni surt, del Barça se'n parla un moment... No estic fent un documental.

—**Hi ha al·lusions a l'atemptat contra Carrero Blanco i a l'execució de Salvador Puig Antich.**

—El poc que hi surt no ho fa com a paisatge de documentació, sinó com a relació directa amb els personatges. Has parlat de Carrero Blanco: a causa d'aquell fet, hi ha una conversa entre els personatges que, si no hagués passat això, no haurien tingut. Passa el mateix amb el tema de Puig Antich. Em semblava raonable que hi hagués aquests

JORDI PLAN

elements, perquè els personatges són d'aquella època, parlen d'aquella època. Per exemple, hi ha gent que em diu: la mirada dels homes sobre les dones és una mica... És una mica res, és la mirada d'aquells anys, és el que pensaven, el que trobaven normalíssim.

—**La mirada dels homes era aquella, però a la novel·la hi ha un personatge, la Teresa, que no és protofeminista, és feminista directament.**

—Oï que el concepte és diferent? Teresa no vol participar de cap moviment, sinó que se sent alliberada ella mateixa i actua en conseqüència amb aquella convicció personal.

—**Tenia algun referent per al personatge de Teresa o hi ha una certa llicència a l'hora de fer una dona potser més alliberada del que correspon a l'època?**

—No, va anar sortint. Em passa una cosa que ningú s'ho creu, però quan comences a treballar un personatge de vegades fa coses que no les havies previst. I llavors el deixes fer, o no, al Jep [un dels secundaris, germà de Teresa]

“Em deixo portar per un mètode molt intuïtiu que em permet connectar molt bé amb els meus personatges”

arribà un punt que l'havia de controlar. Hi ha un moment que els personatges tenen una certa vida pròpia, almenys de la manera que jo treballo. Hi ha gent que és més d'anar a un esquema molt prefabricat, tot està decidit abans de posar la primera lletra... [L'entrevista en una cafeteria del carrer de Ferlandina s'interromp a causa d'una expansiva senyoreta que crida a tort i dret] Déu meu. Hi ha gent que té el do de fer-se notar permanentment, hi ha molt de personal així, es pensen que és una mostra d'extraversió simpàtica. I no, és una intrusió lesiva. Potser un dia faré un personatge com aquest. M'he fixat en un tret concret, una extraversió intrusiva, tota la resta no m'interessa. Però si un dia ho poso en un personatge, no me'n recordaré que un dia vaig veure aquesta

noia, no tindrè un referent, sortirà. I un colp has dibuixat aquest tret, el personatge comença a fer coses pròpies d'aquest tret. Després torno enrere i treballo com un fill de puta, perquè és l'única manera d'arreglar-ho, però em deixo portar per un mètode molt intuïtiu que em permet connectar amb els meus personatges. Pel que em preguntaves de la Teresa, cada lector es fa la seva imatge. Jo la presento, després el lector la percep com la percep en funció de les seves lectures prèvies, les seves experiències, l'estat d'ànim... A veure: el llibre explica el que explica, el lector no hi podrà veure *Star Wars* perquè no hi és. Però procuro deixar molta llibertat al lector. Quan arriba a les llibreries hi ha el meu nom, i això és molt bonic, però el llibre ja no és meu, és dels lectors. I potser alguns s'enamoraran de

Un escriptor de l'era digital

Joan Carreras, excel·lent comunicador, de verb torrencial i incisiu, duu un tall de cabells molt més afavoridor que el que llua en la promoció de l'anterior novel·la, *Cafè Barcelona* (2013). Sembla més jove. Pel nou look i perquè el Sant Jordi ha estat una injecció d'adrenalina. Carreras no amaga la satisfacció. No ho féu la Nit de Santa Llúcia. I no ho fa ara, quan parla d'aquesta *Àguila negra*, sisena novel·la i cimera momentània d'una carrera de 25 anys inaugurada amb el recull de contes *Les oques van descalces* (1990). Una efemèride ressaltada el 19 de març, amb un "acte especial". Celebració analògica d'un escriptor que, per la seua tasca periodística, docent i a peu d'obra, treballa les ferramentes digitals amb una naturalitat jove: a Spotify trobareu una llista amb les cançons de la novel·la.

la Teresa, uns altres de més conservadors s'espantaran, però ja em va bé així. La cosa més maca del món és explicar històries i quan arriba un dia com avui, que parles amb un periodista que l'ha llegida, és al·lucinant, perquè li mires la cara i saps de què estem parlant. Això m'ho he inventat, no ha passat, però ara tu i jo podem parlar de la Teresa. És màgic. La fase d'explicar m'emociona molt.

—**Se n'ha parlat molt, del sexe en la novel·la. No n'hi ha per a tant, no és les 50 ombres d'En Grey...**

—No és un llibre eròtic ni pornogràfic. Sempre he tancat la porta del dormitori, no per pudor, sinó perquè no era necessari. Aquesta vegada m'he vist obligat a entrar al dormitori, no per morbositat, sinó perquè la història ho demanava. Si aquesta història la conto sense entrar al dormitori, el lector pot pensar que l'he estafat, perquè deixo per contar coses que han passat.

—**El sexe és imprescindible per explicar el personatge de Teresa.**

—La seva és una sexualitat explícita, natural. De nano llegia llibres que eren

molt explícits sobre els genitals i el seu funcionament. En canvi, jo aquí li fico dins el penis a la vagina. És sexualitat? Sí. És explícita? Cony, sí. És directa? Del tot. Però és natural. I després, no oblidem que el pensament que ens arriba sobre la Teresa ens arriba a través d'un home que és metge de professió, i he procurat constantment que això es notés, en la manera de parlar de segons quines coses. Va bé això?

—**Sí, va bé, però tot just volia destacar que un encert de la novel·la, més enllà de la sexualitat desfermada, és el dibuix de la sexualitat tova i rutinària. Hi ha una escena meravellosa però molt dura amb aquell altre tipus de relació sexual.**

—Volia que fos així. No es pot explicar, però sí que hi ha un contrast entre dos *polvos*, o fins i tot entre tres: un de la parella estable que serveix per engendrar la segona criatura i un altre que s'hi assembla. I sí, hòstia, trobo que el final d'aquell capítol explica molt bé el que és el llibre. Si no explico més és per no despistar el lector, però vaig ser molt feliç fent aquesta escena. Quan la Marta Nadal [*jurat del Sant Jordi*] va dir que la novel·la tenia molta veritat potser ho deia per coses com aquesta, no ho sé, tinc aquesta sensació. Aquella escena és explícita? Sí. Però no és d'aquelles escenes sexuals on expliquen coses que ja hem vist moltes vegades perquè ens hem fet grans, hem vist moltes revistes, molts vídeos, ja sabem com va... Podríem explicar una altra cosa? En aquestes coses és quan em sento escriptor, quan explico de la manera més autèntica possible situacions que la gent coneix però no vol explicar.

—**I que normalment no s'expliquen.**

—I que normalment no s'expliquen. Crec que és un dels moments més íntims i, a la vegada, un dels moments més tràgics del llibre. O, com a mínim, més dramàtics. I sols és un *polvo* familiar. —**Volia preguntar-li pel tema de la forma, perquè el llibre destil·la molt d'ofici, la manera de barrejar els temps, d'inserir el passat en el present, en l'estalvi a l'hora de narrar...**

—El que David Pagès diu contenció narrativa.

—**Sí. Però tot això és ofici.**

—L'ofici s'aprèn d'una única manera, no hi ha més. Tu pots estar fent molt de

temps una cosa, però si no t'hi esforces, si no treballes, llavors no vas enlloc. Estar molts anys en una cosa no garanteix res, però si t'imposes reptes, si tractes de fer una cosa diferent, aleshores sí que aprens. En aquest cas, el repte principal era fer la història d'un personatge de dalt a baix. Podia sortir malament, però és l'única manera de fer-ho. Has d'intentar cada dia ser millor en allò que fas. Jo conto històries. I la meua obsessió, malaltissa, és fer tot el que sigui possible per aprendre a explicar millor les històries: no paro de llegir, d'escriure coses, d'esborrar-les, tornar-hi... No faria una altra cosa. Ho visc de manera molt intensa, no hi ha res que m'importi tant a banda dels meus fills. Porto 25 anys i estic un moment, ja veurem, que si sé aprofitar aquesta finestra podré trobar una relació més fiable amb un públic que vulgui saber quina mena de coses vull explicar. M'agradaria que això passés.

—**Parlem de l'estil. Em fa l'efecte que la seva narrativa té més a veure amb aquella manera de contar les històries de la gent comuna d'autors com James Salter o John Williams. I no veig tan clars els referents pel que fa a la literatura catalana.**

—Jo no dic mai noms d'autors, i penso continuar fent-ho així, perquè de vegades es fan embolics. Una vegada algú va dir que jo era el Paul Auster català. Això es va fer córrer i m'incomodava perquè m'obligava a contestar preguntes sobre Paul Auster, que sí que l'havia llegit i m'agradava, però m'agraden molts més autors, com els que cites, i molts més. Per tant, sí, m'interessa aquesta contenció saxona, un estil de contar les coses, al qual no calen segons quines elucubracions intel·lectuals. Jo no sóc un intel·lectual, jo conte històries. Dit això, devoro els autors contemporanis, els meus. A més dels grans autors, els darrers tres o quatre anys, o cinc, d'una manera molt metòdica, m'he llegit tot el que anava sortint dels autors contemporanis [*cita una complida llista que ens demana no reproduir però que demostra un coneixement exhaustiu*]... Me'ls he llegit. I en tots, aprenc coses. En tots. Potser perquè la meua manera de llegir és esperant aprendre coses. En tot cas, són la gent que escriu en la meua llengua! Com vols que no m'interessi pel que fan!

Xavier Aliaga